

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 16g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 248 alin. (1) din Legea
insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012

*(competența administratorului insolvabilității de a solicita tragerea la
răspundere patrimonială a membrilor organelor de conducere ale debitorului
insolvabil)*

CHIȘINĂU

7 aprilie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 10 februarie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 7 aprilie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 248 alin. (1) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de către dl avocat Igor Litvinenco, în dosarul nr. 2i-894-1/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dl judecător Alexandru Ceban de la Judecătoria Chișinău, sediul central, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2016 a fost intentat procesul de insolvență în privința S.R.L. „Favoris Group” și a fost desemnat administrator al insolvenței dl Radu Fortuna.

4. Pe 3 martie 2017, adunarea creditorilor a aprobat raportul final și bilanțul de lichidare a S.R.L. „Favoris Group” și a propus încetarea procesului de insolvență cu radierea debitorului din registrul persoanelor juridice.

5. Pe 10 mai 2017, dl Radu Fortuna, lichidator al S.R.L. „Favoris-Group”, a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva dlui Andrei Coțofan (fost administrator și asociat al S.R.L. „Favoris-Group”) privind tragerea la răspundere în baza articolului 248 din Legea insolvenței.

6. Pe 30 ianuarie 2020, dl avocat Igor Litvinenco, în numele dlui Andrei Coțofan, a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 248 alin. (1) din Legea insolvenței.

7. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul central, din 30 ianuarie 2020, instanța de judecată a admis cererea privind ridicarea excepției și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării ei.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

9. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 248 Răspunderea membrilor organelor de conducere ale debitorului

„(1) Dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului insolvenței/lichidatorului instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvența prin una dintre următoarele acțiuni:

- a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal;
- b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului;
- c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului;
- d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate;
- e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire;
- f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;
- g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori;
- h) nedeplinirea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art.14;
- i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

[...]

(4) În caz de pluralitate, răspunderea persoanelor prevăzute la alin.(1) este solidară, cu condiția ca apariția stării de insolvență să fie actuală sau anterioară perioadei în care și-au exercitat mandatul ori au deținut poziția ce ar fi putut cauza insolvența debitorului.

Persoanele în cauză se pot apăra de solidaritate dacă, în organele colegiale de conducere ale debitorului, s-au opus actelor sau faptelor care au cauzat insolabilitatea sau dacă au lipsit de la luarea deciziilor care au cauzat insolabilitatea și au făcut să se consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția lor la aceste decizii.

[...]

(6) În toate cazurile, asupra acțiunii prevăzute la alin. (1), instanța de insolabilitate se pronunță prin hotărâre, care poate fi contestată cu recurs de persoanele vizate în ea.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției susține că textul contestat din articolul 248 alin. (1) al Legii insolabilității, care prevede competența administratorului insolabilității / lichidatorului să inițieze o procedură de atragere la răspundere a membrilor organelor de conducere și/sau supraveghere, precum și a altor persoane cărora le este imputabilă insolabilitatea debitorului, ar afecta accesul liber la justiție [articolul 20] și dreptul la apărare [articolul 26 din Constituție] al persoanelor atrase la răspundere.

11. De asemenea, autorul sesizării invocă o eventuală interpretare contradictorie provocată de aplicarea combinată a articolelor 54 alin. (3), 59 alin. (1) și 248 alin. (1) din Legea insolabilității, potrivit căreia, în cazul în care chestiunea ce ține de competența administratorului a fost delegată adunării creditorilor și adunarea creditorilor s-a pronunțat prin hotărâre, această hotărâre rămâne obligatorie pentru toți. Astfel, consideră autorul sesizării, dacă adunarea creditorilor a hotărât neatragerea la răspundere subsidiară a administratorului asociat al debitorului insolabil, lichidatorul desemnat de instanța de insolabilitate nu ar fi îndreptățit să depună o cerere în instanța de insolabilitate pentru atragerea la răspundere subsidiară a acestei persoane. În caz contrar, s-ar menține în vigoare o confuzie juridică potrivit căreia una și aceeași chestiune ar putea fi concomitent de competența a două organe: a adunării creditorilor (art.54 alin. (3)) fie a administratorului insolabilității/ lichidatorului (articolul 248 alin.(1) din Legea insolabilității).

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Legii insolabilității, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de dl avocat Igor Litvinenco, în dosarul nr. 2i-894-1/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 248 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

16. Curtea constată că norma contestată ar putea fi aplicată de către instanță, deoarece, după cum rezultă din sesizare, pe rolul instanței de judecată se află cauza civilă privind tragerea la răspundere subsidiară a dlui Andrei Coțofan.

17. Curtea constată că textul criticat nu a constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

18. Curtea reține că autorul sesizării susține că norma contestată vine în contradicție cu articolele 20 [accesul liber la justiție] și 26 [dreptul la apărare] din Constituție.

19. Legea insolvenței, care include textul criticat, constituie un ansamblu de norme juridice care contribuie la respectarea drepturilor participanților la circuitul civil prin declanșarea unor proceduri colective de satisfacere a creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului insolvent. Cuprinzând un domeniu vast, complex și dinamic al relațiilor sociale, legislatorul a reglementat detaliat procedura de insolvență, competențele instanței, drepturile și obligațiile participanților, regimul bunurilor incluse în masa debitoare, precum și alte relații sociale specifice. Prevederile Legii insolvenței se interpretează și se aplică în coroborare unele cu altele pentru a asigura atât caracterul unitar al procedurilor speciale reglementate, cât și eficiența actului de justiție (DCC nr. 150 din 26 decembrie 2019, §§23-24).

20. Curtea reține că articolul 248 alin. (1) din Legea insolvenței, care include textul contestat, prevede că dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului insolvenței/lichidatorului instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvența prin acțiuni prejudiciabile. Din conținutul normei citate rezultă cert care este instanța competentă de a examina eventuala cerere, care este subiectul competent de a porni acțiunea în răspundere, care sunt subiectele pasibile a fi atrase la răspundere pentru obligațiile debitorului insolvent și, desigur, sunt menționate eventualele fapte reprobabile pentru comiterea cărora persoanele pot fi atrase la răspundere patrimonială. Dispoziția respectivă în coroborare cu altele din același articol prevăd în concret natura faptelor păgubitoare pentru persoana debitoare, fapte care au contribuit la ajungerea acesteia în stare de insolvență și care sunt de natură a antrena răspunderea unor persoane din organele sale de conducere. Stabilirea existenței unor asemenea fapte și a măsurii în care ele au contribuit la ajungerea în stare de insolvență a persoanei debitoare se face cu respectarea tuturor normelor procedurale aplicabile și pe baza unui probatoriu complet și pertinent.

21. Pornind analiza de la eventuala contradicție a dispoziției contestate cu articolul 20 din Constituție, Curtea reține că procesul de tragere la răspundere a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent, ca și întregul proces de insolvență, decurge în fața instanței de judecată. Doar instanța de judecată deține competența de a hotărî atragerea la răspundere patrimonială a persoanelor cărora le este imputabilă insolvența, după examinarea probelor pertinente și stabilirea tuturor elementelor specifice răspunderii civile. Respectiv, cei care au

fost identificați de către administrator/lichidator ca fiindu-le imputabilă insolabilitatea debitorului sunt participanți la proces, dispun de întregul arsenal de mijloace procesuale de a se apăra atât în instanța de insolabilitate (articolul 248 alin. (4)), cât și în instanța de recurs (articolul 248 alin.(6)). Prin urmare, Curtea nu găsește întemeiate alegațiile autorului sesizării privind încălcarea dreptului la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care încalcă drepturile și libertățile legitime, drept protejat de articolul 20 din Constituție.

22. Curtea nu reține ca fiind întemeiate nici afirmațiile potrivit cărora norma contestată ar încălca dreptul la apărare protejat de articolul 26 din Constituție.

23. Competența administratorului insolabilității / lichidatorului de a iniția proceduri de atragere la răspundere a persoanelor care au cauzat prejudicii și au provocat debitorului starea de insolabilitate rezultă atât din dispoziția contestată, cât și din scopul general al procesului de insolabilitate, care îl obligă să întreprindă în numele debitorului insolubil, orice măsuri de urmărire a datornicilor în scopul de a păstra, majora și valorifica cât mai eficient masa debitoare prin toate mijloacele legale disponibile, pentru executarea cât mai deplină a creanțelor creditorilor (articolul 68 alin. (2)). În conținutul normei contestate legislatorul operează cu expresii de gen „dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolabilitate a debitorului”, „instanța de insolabilitate poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolubil să fie suportate de membrii organelor lui de conducere”, expresii care impun concluzia că instanța de judecată doar în rezultatul examinării probelor va decide dacă persoanei i se impută starea de insolabilitate a debitorului și partea din datorie care poate fi pusă în sarcina ei. Mai mult, teza a doua din articolul 248 alin. (4) prevede că persoana se poate elibera de solidaritate dacă demonstrează că a acționat nevinovat la adoptarea unor anumite decizii ale organelor colective de conducere ale debitorului insolubil. Respectiv, în fața instanței are lor un veritabil proces judecătoresc, care permite persoanei a cărei responsabilitate se cere a fi stabilită să exercite fără nicio îngrădire dreptul la apărare, precum și căile legale de atac.

24. Dacă persoana căreia i se impută insolabilitatea debitorului nu este de acord cu soluția pronunțată de instanța de insolabilitate, acesta poate contesta hotărârea respectivă. În acest sens, articolul 8 alin. (1) al Legii insolabilității prevede că hotărârile și încheierile instanței de insolabilitate pot fi contestate numai cu recurs și numai în cazurile prevăzute expres de Legea insolabilității. Articolul 248 alin. (6) din aceeași lege prevede că hotărârea instanței de judecată prin care se atrag la răspundere membrii organelor de conducere ale debitorului insolubil sau oricare persoană căreia îi este imputabilă insolabilitatea debitorului poate fi atacată cu recurs de persoanele vizate în ea.

25. Suplimentar, Curtea notează că proceselor de insolabilitate le sunt aplicabile dispozițiile Codului de procedură civilă ce se referă la reprezentare. În acest sens, articolul 75 prevede că, în proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar (alin. (1)). Procesele persoanelor juridice se susțin în instanța de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți

angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagiaari (alin. (2)).

26. Respectiv, nu există niciun indiciu care ar demonstra că norma contestată ar afecta dreptul la apărare protejat de articolul 26 din Constituție.

27. Eventualele confuzii ce derivă din interpretările articolelor 54 alin. (3) și 59 alin. (1) combinate cu articolul 248 alin.(1) din Legea insolvențității nu reprezintă o problemă de constituționalitate, dar o problemă de interpretare și de aplicare a legii. Curtea reiterează că această competență le revine instanțelor de judecată de drept comun (DCC nr. 130 din 2 decembrie 2019, § 22; DCC nr. 6 din 23 ianuarie 2020, § 29; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 56; DCC nr. 35 din 23 martie 2020, § 29).

28. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 248 alin. (1) al Legii insolvențității nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de către dl avocat Igor Litvinenco, în dosarul nr. 2i-894-1/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 7 aprilie 2020

DCC nr. 37

Dosarul 16g/2020